

DOPRAVNÍ VÝCHOVA PRO 1. STUPEŇ ZÁKLADNÍ ŠKOLY

1. ročník

CÍL VÝUKY V ROČNÍKU:

Seznámit žáky se základními pravidly bezpečnosti v silničním provozu; položit základ pro pochopení bezpečného a ohleduplného chování; poznat nejbližší okolí s ohledem na bezpečnost silničního provozu.

Dílčí výstupy (RVP):

Žák

- a) v běžných činnostech školy uplatňuje pravidla chůze po chodníku a po silnici
- b) bezpečně překoná silnici
- c) rozlišuje bezpečná a nebezpečná místa pro hru
- d) v modelových situacích prokáže znalost správného cestování autem
- e) rozezná a používá bezpečnou cestu do školy

Učivo:

I. Silniční provoz

Kdo je účastník silničního provozu (chodec, cyklista, dopravní prostředky)

Pojmy v silničním provozu (chodník, obrubník, zábradlí, silnice, přechod pro chodce)

II. Chodník

Na chodníku (základní pravidla chůze po chodníku)

III. Silnice

Na silnici (co se děje na silnici, chůze po silnici, reflexní doplňky)

IV. Místo pro hru

Kde si hrát (vhodná a nevhodná místa ke hře)

V. Přecházení

Přecházení silnice bez přechodu

Přecházení silnice po přechodu

VI. Cestování

Jízda autem (základní pravidla – autosedačka a zádržné systémy, výstup a nástup)

Prolínající téma – cesta do školy

Cesta do školy (bezpečná cesta do školy, konkrétní situace)

2. ročník

CÍL VÝUKY V ROČNÍKU:

Vést žáky k pochopení nutnosti bezpečného a ohleduplného chování, k uvědomování si rizik a nebezpečí v silničním provozu.

Dílčí výstupy (RVP):

Žák

- a) správně používá pravidla chování na stezkách pro chodce (při akcích školy)
- b) rozeznává vybrané značky pro chodce
- c) bezpečně překoná silnici se světelnými signály
- d) rozlišuje a používá bezpečná místa pro hru
- e) v modelových situacích a při akcích školy uplatňuje pravidla správného cestování dopravními prostředky
- f) rozezná a používá bezpečnou cestu do školy, zvládá modelové situace „sám domů“

Učivo:

I. Silniční provoz

Vztahy mezi účastníky silničního provozu (chodec, cyklista, dopravní prostředky)

II. Chodník a stezka pro chodce

Na chodníku a stezkách (základní pravidla, co a kdo kam smí a nesmí, správné chování, vztahy mezi účastníky na stezkách)

Značky (Stezka pro chodce, Zákaz vstupu, Chodník uzavřen)

III. Silnice

Na silnici (základní pravidla chůze po silnici, reflexní doplňky)

Krajnice a její nástrahy

IV. Místo pro hru

Kde si hrát (vhodná a nevhodná místa ke hře)

Na čem se ještě jezdí (in-line brusle, skateboard, koloběžka; ochrana – přilba a chrániče)

V. Přecházení

Přecházení silnice bez přechodu

Přecházení silnice po přechodu

Přecházení silnice po přechodu se světelnými signály

VI. Cestování

Jízda autem (pravidla bezpečné jízdy – autosedačka a zádržné systémy, výstup a nástup)

Cesta dopravními prostředky (základní pravidla cestování, nástup a výstup, chování za jízdy)

Vztahy mezi cestujícími v autě, v hromadných prostředcích

Prolínající téma – cesta do školy

Cesta do školy (pravidla bezpečné cesty do školy, konkrétní situace a nebezpečí)

Poslouchej, dívej se, přemýšlej (vnímání všemi smysly a chápání souvislostí)

3. ročník

CÍL VÝUKY V ROČNÍKU:

Rozvíjet schopnost uvědomovat si rizika a nebezpečí v silničním provozu, vnímat okolní dění všemi smysly a učit se vyvozovat správné závěry pro bezpečné chování; uvědomovat si ostatní účastníky provozu, zejména v roli chodce.

Dílčí výstupy (RVP):

Žák

- a) reaguje v roli chodce na ostatní účastníky SP,
- b) používá reflexní doplňky a zná jejich dopad,
- c) v modelových situacích využívá osvojená pravidla chování na stezkách pro chodce, v obytné zóně,
- d) rozeznává vybrané značky,
- e) bezpečně překonává silnici se světelnými signály, přejde mezi zaparkovanými vozy a silnici s více jízdními pruhy,
- f) ovládá pravidla jízdy na bruslích a koloběžce a využívá je,
- g) v modelových situacích a při akcích školy uplatňuje bezpečné chování v dopravních prostředcích a na zastávkách.

Učivo:

Chodec

I. Na chodníku

Pravidla chůze po chodníku (co se smí a nesmí na chodníku).

Kdo je chodec (brusle, koloběžka apod.).

Nebezpečí a nebezpečné chování (vztahy mezi účastníky na stezkách).

Značky (Stezka pro chodce, Zákaz vstupu chodců, Chodník uzavřen).

II. Silnice

Pravidla chůze po silnici (pravidla pro jednotlivce a skupiny; Vidět a být viděn – reflexní doplňky)

Nebezpečí na silnici (vozidla s právem přednosti v jízdě, tramvaj)

Značky (Zákaz vstupu chodců, Chodník uzavřen, Silnice pro motorová vozidla, Dálnice)

III. Místo pro hru

Silnice a chodník (vhodná a nevhodná místa ke hře)

Hřiště a cesta na něj

Obytná zóna a její pravidla

Na čem se ještě jezdí (in-line brusle, skateboard, koloběžka; ochrana – přilba a chrániče)

V. Přecházení

Přecházení silnice bez přechodu; přecházení silnice po přechodu; přecházení silnice s více pruhy; přecházení silnice po přechodu se světelnými signály

Přecházení mezi zaparkovanými vozy

Přecházení po přechodu s jízdním kolem

VI. Cestování autem

Pravidla chování na parkovišti

Nástup a výstup; odpovídající místo k sezení; pravidla chování mezi cestujícími v autě; zádržné systémy – autosedačky a poutání

VII. Cesta dopravními prostředky

Druhy dopravních prostředků a jejich specifika

Pravidla chování na zastávce

Prolínající téma – cesta do školy

Poslouchej, dívej se, přemýšlej (souvislosti konkrétních situací; posouzení situace, včasné vyvození bezpečného chování, nalezení správného řešení)

4. ročník

CÍL VÝUKY V ROČNÍKU:

Být zodpovědný za svoje chování, uvědomovat si rizika a vztahy mezi všemi účastníky silničního provozu; hledat řešení krizových situací; zejména v roli cyklisty; vnímat všemi smysly, zhodnotit a zpracovat získané informace a vyvodit z nich správné závěry pro bezpečnou cestu.

Dílčí výstupy (RVP):

Žák

- a) popíše výbavu cyklisty a jízdního kola k bezpečné jízdě,
- b) zná způsob a pravidla bezpečné jízdy na jízdním kole,
- c) prokáže bezpečný pohyb na kole (na silnici, na stezkách i v terénu), chová se ohleduplně k ostatním účastníkům silničního provozu; bezpečně překoná s kolem silnici a zvládá základní manévry cyklisty,
- d) vybere bezpečné místo pro pohyb na kole,
- e) jako cyklista správně používá reflexní i ostatní doplňky a výbavu kola,
- f) rozeznává vybrané značky,
- g) naplánuje jednoduchý cyklistický výlet, včetně cesty dopravními prostředky; posoudí rizika cesty,
- h) v modelových situacích prokáže znalost chování v krizové situaci,

Učivo:

Cyklista

I. Výbava jízdního kola a cyklisty

Povinná a doporučená výbava jízdního kola a cyklisty (přilba, její funkce a použití; reflexní doplňky a ostatní doplňky pro bezpečnou jízdu)

Odpovědnost cyklisty a vztahy mezi účastníky silničního provozu

II. Způsob jízdy na jízdním kole

Technika jízdy; přeprava zavazadel

III. Bezpečná cesta

Místa pro jízdu na kole (stezky pro cyklisty, obytná zóna)

IV. Cyklista na silnici

Problematika silnice z pohledu cyklisty a značení (základní pravidla bezpečné jízdy na silnici jízda za snížené viditelnosti a zhoršených podmínek)

Znamení, zastavování, odbočování, předjíždění a objíždění

Vedení kola, vyjíždění do silnice

Přecházení s kolem bez přechodu a po přechodu

Kde si hrát (vhodná a nevhodná místa ke hře)

Dopravní značky

V. Cyklista na křižovatce

Druhy křižovatek a kruhový objezd (zásady přednosti v jízdě, odbočování)

Vztahy mezi účastníky silničního provozu

VI. Rodinný cyklistický výlet

Plánování trasy a výbava na cestu

Cyklista v dopravních prostředcích

Způsob jízdy ve skupině (zásady ohleduplnosti k ostatním účastníkům silničního provozu)

VII. V ohrožení

Zásady správného chování v krizové situaci (možnosti krizových situací, jejich řešení, důležitá spojení)

Prolínající téma – cesta do školy

Poslouchej, dívej se, přemýšlej (souvislosti konkrétních situací, posouzení situace, včasné vyvození bezpečného chování, nalezení správného řešení)

5. ročník

CÍL VÝUKY V ROČNÍKU:

Upevňovat a rozvíjet získané vědomosti, dovednosti a návyky účastníka silničního provozu chodce i cyklisty; poznávat vztahy mezi všemi účastníky, uvědomovat si je, učit se bezpečnému chování i v krizových situacích; seznámit se s první předlékařskou pomocí.

Dílčí výstupy (RVP):

Žák

- a) bezpečně ovládá pravidla chodce i cyklisty
- b) rozeznává další dopravní značky
- c) poznává vztahy účastníků silničního provozu
- d) odhadne dopravní situaci, její nebezpečí a vyvodí správné řešení; snaží se zachovat adekvátně situaci
- e) zná ohleduplné chování a osvojuje si ho
- f) snaží se předcházet nebezpečí s ohledem na sebe i ostatní účastníky silničního provozu

Učivo:

Souhrnné znalosti a dovednosti z oblasti bezpečnosti chodce a cyklisty

I. Na chodníku

Shrnutí pravidel bezpečného a ohleduplného chování na chodníku

Vztahy mezi účastníky silničního provozu

II. Výbava jízdního kola a cyklisty

Potřeba správné výbavy jízdního kola a cyklisty (reflexní doplňky a ostatní doplňky pro bezpečnou jízdu)

Odpovědnost cyklisty a vztahy mezi účastníky silničního provozu

III. Chodec a cyklista na silnici

Shrnutí pravidel bezpečného a ohleduplného chování při pohybu na silnici

Pravidla chůze po silnici pro skupiny i jednotlivce

Pravidla jízdy za snížené viditelnosti

Základní pravidla bezpečné jízdy na silnici (bezpečné manévry cyklisty na silnici)

Pravidla pohybu za snížené viditelnosti a zhoršených podmínek

IV. Bezpečná jízda

Technika jízdy

Pravidla jízdy po stezkách a mimo silnici

V. Cyklista na křižovatce

Pravidla pro bezpečné překonání křižovatky

Vztahy mezi účastníky silničního provozu

VI. Volný čas a sportovní aktivity

Druhy volnočasových aktivit souvisejících se silničním provozem a dodržování pravidel (vhodné a nevhodné lokality k uskutečnění aktivit, konkretizace aktivit podle lokality ZŠ a obce)

VII. Přecházení silnice

Shrnutí základních pravidel překonání silnice ve městě i mimo něj (vztahy mezi účastníky silničního provozu)

VIII. Cesta dopravními prostředky

Shrnutí základních pravidel bezpečnosti při cestování dopravními prostředky

Pravidla při jízdě autem (zádržné systémy)

Vztahy mezi cestujícími a účastníky hromadné dopravy

IX. Prázdniny

Zásady bezpečného chování v době volna a cestování (specifika lokality bydliště a obce pro trávení dnů volna)

X. Nebezpečí

Krizové situace (možnosti, jejich řešení, důležitá spojení)

Prolínající téma – cesta do školy

Dopravní značky (odpovídající značky pro jednotlivé celky)

V silničním provozu nejsi sám (vnímání tématu v souvislostech zejména vztažených k dané situaci, řešení situací, sociální pohled, hledisko sounáležitosti, spolupráce)

Čerpáno z Metodiky jednotné výuky na dopravním hřišti, přílohy č. 1 Požadované znalosti – kompetence na konci jednotlivých ročníků základní školy pro 1. stupeň, Centrum dopravního výzkumu (financováno Ministerstvem dopravy ČR)